

ÜNİTE

1

Sözcükte Anlam

Kazanımlar

T.6.2. KONUŞMA

T.6.2.5. Kelimeleri anlamlarına uygun olarak kullanır.

T.6.2.7. Konuşmalarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.

T.6.3. OKUMA

T.6.3.5. Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamını tahmin eder.

T.6.3.13. Metni oluşturan unsurlar arasındaki geçiş ve bağlantı ifadelerinin anlama olan katkısını değerlendirir.

T.6.4. YAZMA

T.6.4.12. Yazdıklarında yabancı dillerden alınmış, dilimize henüz yerleşmemiş kelimelerin Türkçelerini kullanır.

GERÇEK (TEMEL) ANLAM

Sözcüklerin taşıdıkları ilk ve genel anlama “gerçek (temel) anlam” denir. Sözcüklerin sözlükteki ilk anlamıdır, bu nedenle “sözlük anlam” da denir.

Örnek

- Gaziantep’ten aldığımız biberler çok acıydı.

Gerçek anlam

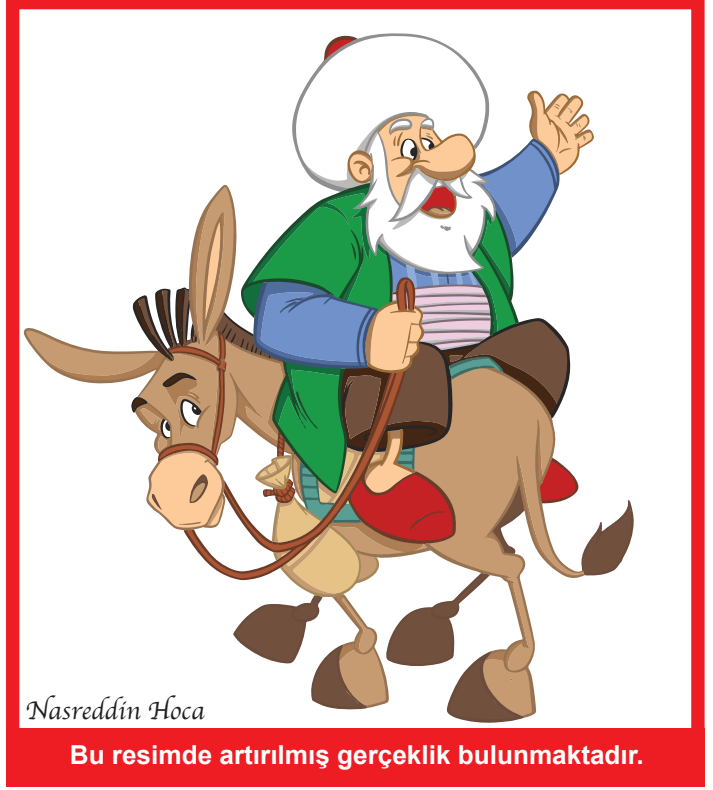
→ “Acı” sözcüğü yukarıdaki cümlede sözcüğün ilk anlamı olan “bazı maddelerin dilde bıraktığı yakıcı duyu” anlamında kullanılmıştır.

Örnek

- Mezgit derin sularda yaşayan bir balık türüdür.

Gerçek anlam

→ “Derin” sözcüğü yukarıdaki cümlede sözcüğün ilk anlamı olan “dibi yüzeyinden uzak” anlamında kullanılmıştır.

MECAZ ANLAM (DEĞİŞMECE)

Bir sözcüğün ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka bir anlamda kullanılmasına “mecaz anlam (değişmece)” denir.

Örnek

- Dost acı söyler. → “Acı” sözcüğü “kırıcı, üzücü, incitici” anlamında kullanılmıştır.
Mecaz anlam
- Derin düşüncelere dalmıştı. → “Derin” sözcüğü “ayrıntılı” anlamında kullanılmıştır.
Mecaz anlam

TERİM ANLAM

Bir bilim, sanat, meslek dalıyla ya da bir konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan sözcüklere **terim** denir.

Örnek

dekor	kulis	kostüm	→	Tiyatro Terimi
solfej	akor	oktav	→	Müzik Terimi
çember	açı	açıortay	→	Matematik Terimi
yoğunluk	çekirdek	atom	→	Fen bilimleri Terimi
zamir	edat	tamlama	→	Dil bilgisi Terimi
sanık	şüpheli	davacı	→	Hukuk Terimi

Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili kelimelerin hangi anlamda kullanıldığını yuvarlak içine alarak belirtelim.

1. ^[1] “Dışlarındaki çürükler yüzünden bütün gece uyuyamadı.” Sözcük gerçek / mecaz anlamda kullanılmıştır.
2. ^[2] “Meyvelerin çekirdeklerini biriktirip ormana attı.” Sözcük gerçek / mecaz anlamda kullanılmıştır.
3. ^[3] “Sınav sonucunu öğrenince havalara uçtu.” Sözcük gerçek / mecaz anlamda kullanılmıştır.
4. ^[4] “Akşam olunca odanın perdelerini çekti.” Sözcük gerçek / mecaz anlamda kullanılmıştır.
5. ^[5] “Geleceğin yükünü omuzlarında taşıyordu.” Sözcük gerçek / mecaz anlamda kullanılmıştır.
6. ^[6] “Sınıfın en sivri dillisi de geldi.” Sözcük gerçek / mecaz anlamda kullanılmıştır.
7. ^[7] “Kirli çantayı salonun ortasına bıraktı.” Sözcük gerçek / mecaz anlamda kullanılmıştır.
8. ^[8] “Ayasofya’yı anlamak için derin bir mimarlık bilgisi gerekir.” Sözcük gerçek / mecaz anlamda kullanılmıştır.
9. ^[9] “Ampulün kör ışığı gözlerime zarar verdi.” Sözcük gerçek / mecaz anlamda kullanılmıştır.
10. ^[10] “Ayın ışığı tüm sokağı aydınlatıyordu.” Sözcük gerçek / mecaz anlamda kullanılmıştır.
11. ^[11] “Parlak fikirleriyle birçok kişiye yardımcı olmuştu.” Sözcük gerçek / mecaz anlamda kullanılmıştır.
12. ^[12] “Dışarıdaki soğuk yüzünden burnu ve yanakları kıpkırmızı olmuştu.” Sözcük gerçek / mecaz anlamda kullanılmıştır.

Etkinlik

Aşağıdaki cümlelerde yer alan terim anlamlı sözcüklerin altlarını çizip hangi alana ait terim olduklarını yanlarına yazalım.

1. Filyasyon ekibi denetimlerini aralıksız sürdürüyor.	[13]
2. Her hücrede genellikle tek bir çekirdek bulunur.	[14]
3. Sol anahtarı tiz seslerin gösteriminde kullanılır.	[15]
4. "Vatan" temalı yazdığım akrostişi herkes çok beğendi.	[16]
5. Suçsuz olduğu ispatlanınca beraatine karar verildi.	[17]
6. Futbolcu ofsayta düştüğü için ağlara giden top gol sayılmadı.	[18]

Etkinlik

Aşağıda verilen cümlelerdeki altı çizili sözcüklerin hangi anlamda kullanıldığını işaretleyelim.

CÜMLELER	Gerçek	Mecaz	Terim
1. Yağmur, <u>kapalı</u> bir arkadaş ortamına sahip. [19]	☐	☐	☐
2. <u>Makalelerini</u> uzun araştırmalar sonucunda yazardı. [20]	☐	☐	☐
3. Olayları bir de benim <u>açım</u> dan değerlendirmelisin. [21]	☐	☐	☐
4. <u>Ağızındaki</u> yaralar yüzünden konuşamıyordu. [22]	☐	☐	☐
5. Orhan Veli başarılı <u>fabl</u> çevirileri yapmıştır. [23]	☐	☐	☐
6. Sıcak sudan <u>gözleri</u> kıpkırmızı olmuştu. [24]	☐	☐	☐
7. Bu söylediklerine <u>sağır</u> kalamazdım. [25]	☐	☐	☐
8. Anneannemin yaptığı sarmalara <u>bayılıyor</u> um. [26]	☐	☐	☐
9. Cep telefonlarımızın yaydığı <u> radyasyonu</u> görmezden geliyoruz. [27]	☐	☐	☐
10. Kısa bir süre sonra <u>koyu</u> bir sohbeta daldılar. [28]	☐	☐	☐
11. Yavru keçi <u>sırtına</u> alıp dağ yolunda yürümeye başladı. [29]	☐	☐	☐
12. Ceza ile Sezen Aksu'nun bir <u>düeti</u> olduğunu yeni fark ettim. [30]	☐	☐	☐
13. <u>Oyun</u> , çocukların zihinsel gelişimi için faydalıdır. [31]	☐	☐	☐
14. <u>Yol</u> boyunca kafasını kaldırmadan kitabını okudu. [32]	☐	☐	☐
15. <u>Atmosfer</u> , <u>Dünya'yı</u> <u>Güneş'ten</u> gelen zararlı ışınlardan korur. [33]	☐	☐	☐

ÇOK ANLAMLILIK

Bir sözcüğün cümledeki anlamına bağlı olarak kazandığı anlamlara “çok anlamlılık” denir.

Örnek

• “tutmak” sözcüğünün cümle içerisinde kazandığı farklı anlamları inceleyelim.

1.	Balık tutmak için Mogan Gölü'ne gittik.	⇒	(Yakalamak)
2.	Yıllardır Fenerbahçe'yi tutuyorum.	⇒	(Desteklemek)
3.	Bayramda kapıya gelen çocuklara şeker tuttu.	⇒	(Sunmak)
4.	Tut ki büyük ikramiye sana çıktı.	⇒	(Varsaymak)
5.	Tatil için bir apart tuttuk.	⇒	(Kiralamak)
6.	Bu yaşta eli ayağı tuttuğu için şükrediyordu.	⇒	(İş görebilmek)
7.	Marketten aldığımız ürünler 300 ₺ tuttu.	⇒	(Değeri olmak)
8.	Sözünü tutup herkese tatlı aldı.	⇒	(Gereğini yapmak, yerine getirmek)
9.	En uzun süren satranç karşılaşması yirmi saatten fazla tuttu.	⇒	(Zaman almak, sürmek)
10.	Elinde olimpiyat meşalesini tutuyordu.	⇒	(Elde bulundurmak, ele almak)

Etkinlik

“düşmek” sözcüğünün farklı cümlelerdeki kullanımları ile anlamlarını eşleştirelim.

1	Osmanlı'nın zekâsı sayesinde Bizans'ın kaleleri bir bir düştü.	[34]		Yer çekimi etkisi ile aşağı inmek.
2	Yılın ilk karı Ovit Dağı'na düştü.	[35]		Hızı, gücü, değeri azalmak.
3	Sonbaharın gelişi ile yapraklar yere düşmeye başladı.	[36]		Ödevi veya yetkisi içinde bulunmak.
4	Büyüdükçe babasına daha çok düşüyor.	[37]		Bir bölüşme sonucu payına ayrılmak.
5	Bu kadar paradan benim de payıma bu düştü.	[38]		Yağmak.
6	Proje görevinde röportaj yapmak bana düştü.	[39]		Aşırı ilgi veya sevgi göstermek.
7	Simitçinin kazancı bu hafta yarı yarıya düştü.	[40]		Savaşta savunulmaz duruma gelmek, teslim olmak.
8	Trenin hızı rampada iyice düştü.	[41]		Eksilmek

Etkinlik

Aşağıda verilen sözcükleri, istenilen anlamlara uygun bir şekilde cümle içinde kullanalım.

at-

(Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak)

[42]

(Geri bırakmak, ertelemek)

[43]

(Yapılmış kötü bir işi birine yüklemek)

[44]

(Göndermek, yollamak)

[45]

aç-

(Engeli kaldırmak)

[46]

(Çukur veya delik oluşturmak)

[47]

(Bir toplantıyı, etkinliği başlatmak)

[48]

(Yakışmak)

[49]

dur-

(Yaşamak)

[50]

(Dinmek, kesilmek)

[51]

(Hareketsiz durumda olmak)

[52]

(İşlemez olmak, çalışmamak)

[53]

SÖZCÜKLER ARASI ANLAM İLİŞKİSİ

EŞ ANLAMLI (ANLAMDAŞ) KELİMELELER

Yazılışları ve okunuşları farklı, anlamları aynı olan kelimelere “eş anlamlı (anlamdaş)” kelimeler denir.

Örnek

• ahenk	→	uyum	zaman	→	vakit	matem	→	yas
akıl	→	us	fayda	→	yarar	pak	→	temiz
bilgin	→	âlim	fer	→	ışık	ay	→	kamer

Etkinlik

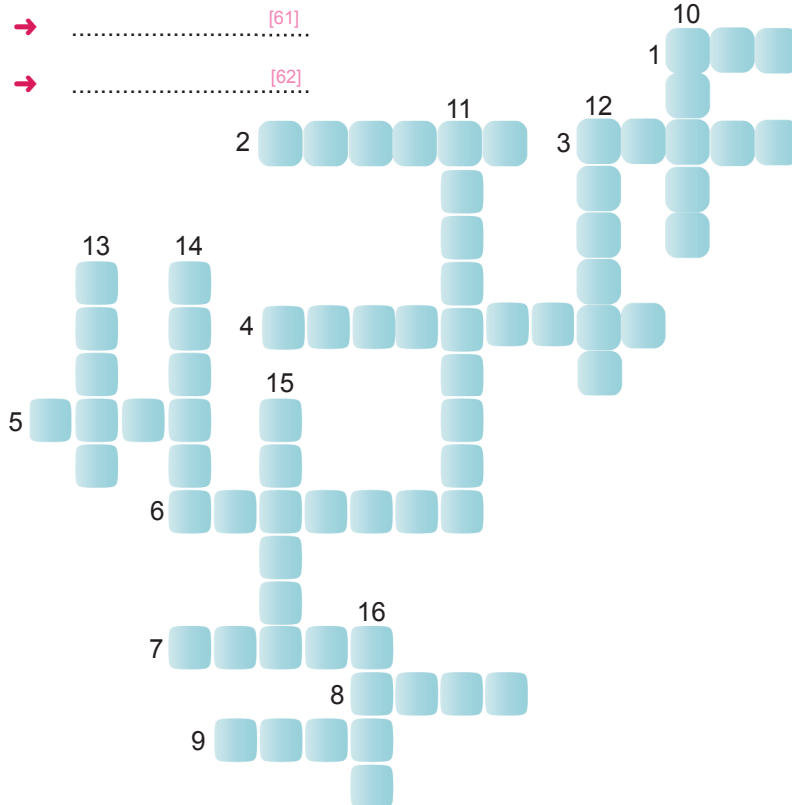
Aşağıdaki kelimelerin eş anlamlılarını bulalım. Bulduğumuz sözcükleri bulmacadaki uygun yerlere yazalım.

(→) SOLDAN SAĞA

1. • Sonbahar → [54]
2. • Serüven → [55]
3. • Fert → [56]
4. • Sorumluluk → [57]
5. • Eylem → [58]
6. • Al → [59]
7. • Nefes → [60]
8. • Gaye → [61]
9. • Mükâfat → [62]

(↓) YUKARIDAN AŞAĞI

10. • Vazife → [63]
11. • Tesadüf → [64]
12. • Hafıza → [65]
13. • Tür → [66]
14. • Lügat → [67]
15. • Zengin → [68]
16. • Yürek → [69]

ZİT (KARŞIT) ANLAMLI KELİMELER

Aralarında ilgi bulunduğu hâlde anlamca birbiriyle çelişen, birbirinin karşıtı olan kelimelere “zıt (karşıt) anlamlı” kelimeler denir.

Örnek

• nazik	→	kaba	açık	→	kapalı	sinirli	→	sakin
öznel	→	nesnel	ağır	→	hafif	taze	→	bayat
savaş	→	barış	korkak	→	cesur	ödül	→	ceza

Uyarı

Bir sözcüğün zıddı ile olumsuzunu karıştırmamalıyız.

Örnek

• <u>Sözcük</u>	<u>Zıddı</u>	<u>Olumsuzu</u>
üretmek	tüketmek	üretmemek
acı	tatlı	acısız
almak	vermek	almamak

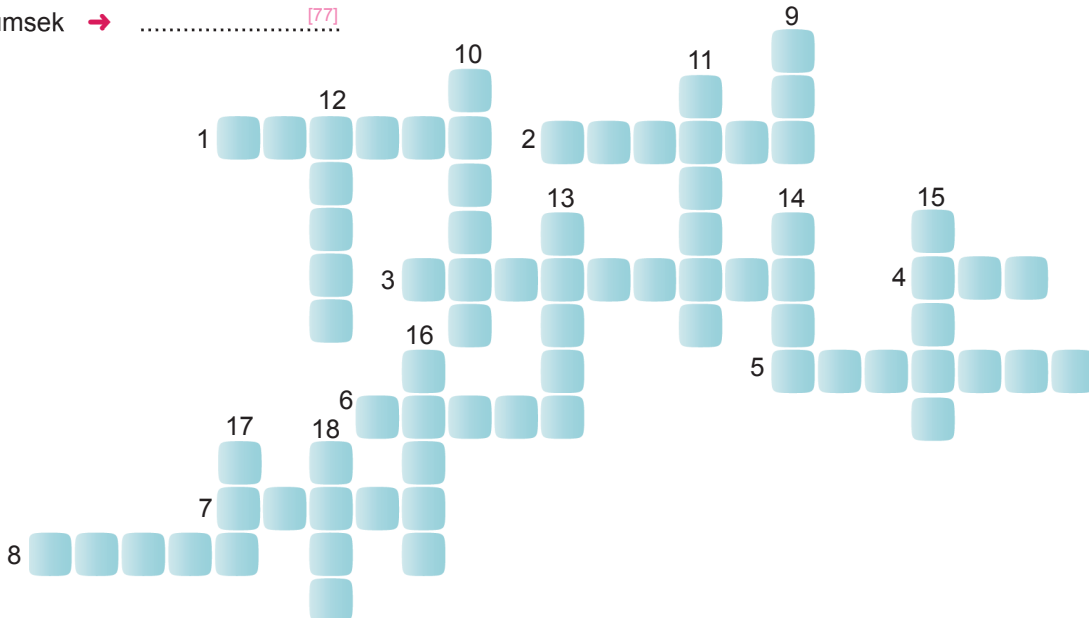
Etkinlik

Aşağıdaki kelimelerin zıt anlamlarını bulalım. Bulduğumuz sözcükleri bulmacadaki uygun yerlere yazalım

(→) SOLDAN SAĞA**(↓) YUKARIDAN AŞAĞI**

1. • Dua → [70]
2. • Cimri → [71]
3. • Tenha → [72]
4. • Kaliteli → [73]
5. • Zam → [74]
6. • Sığ → [75]
7. • Usta → [76]
8. • Tümsek → [77]

9. • Eş → [78]
10. • Mat → [79]
11. • Üzgün → [80]
12. • Yapay → [81]
13. • Erkek → [82]
14. • Artı → [83]
15. • Mağlup → [84]
16. • Kolay → [85]
17. • Yok → [86]
18. • Sefa → [87]

EŞ SESLİ (SESTEŞ) KELİMELEER

Yazılışları ve okunuşları aynı, anlamları farklı olan kelimelere “eş sesli (sesteş)” kelimeler denir. Bu kelimeler zihnimizde en az iki farklı gerçek anlam çağrıştırır.

Örnek

- Önümüzdeki uzun, ağaçlık bir yoldu.
- Çocuk, oyuncak bebeğin saçlarını yoldu.

1. cümledeki “yol” sözcüğü, karada insanların veya hayvanların geçmesi için açılmış yürümeye uygun yer, anlamında kullanılmıştır.
2. cümledeki “yol” sözcüğü ise çekerek yerinden koparmak anlamında kullanılmıştır.

Uyarı

İnceltme işareti (^) kullanılan kelimeler yazılış ve okunuşları da farklı olduğu için sesteş sözcük değildir.

Örnek

adet (tane)	→	âdet (gelenek, görenek)
aşık (eklem kemiği)	→	âşık (ozan)
adem (yokluk)	→	âdem (insan, insanoğlu)

Etkinlik

Aşağıda verilen cümlelerdeki altı çizili sesteş sözcükleri farklı anlamlarıyla cümlede kullanalım.

1.

Ocaktaki yemeğini unutup televizyon izlemeye dalmıştı.

[88]

2.

Dal bu kadar meyveyi nasıl taşıyor, hayret ettim doğrusu.

[89]

3.

Manisa'nın üzümlerinin yetiştiği bağları görmek istemiştım.

[90]

4.

Küçük bir salla bu gölü geçmek mümkün değil.

[91]

5.

Çaysız bir kahvaltı düşünemiyorum.

[92]

6.

Siyah kuşağa geçmek için çok çalışmıştı.

[93]

7.

Yerin metrelerce altından su çıkarmak için kazdıkça kazıyorlardı.

[94]

8.

Çocukluğundan beri düş kurmaya bayılır.

[95]

YAKIN ANLAMLI KELİMELELER

Yazılış ve okunuşu farklı olan, anlamdaş gibi görüldüğü hâlde birbirinin yerini tutmayan yani aralarında anlam ayrıntısı bulunan kelimelere “yakın anlamlı” kelimeler denir.

Örnek

inmek
çevirmek
katlamak

alçalmak
döndürmek
kıvrırmak

yalan
tutmak
aydınlık

yanlış
yakalamak
ışık

Etkinlik

Aşağıda verilen sözcükleri yakın anlamlarıyla eşleştirelim.

1 Yollamak

2 Uyumak

3 Kumsal

4 Darılmak

5 Kavga

6 Usanmak

7 Donmak

8 Uğraşmak

9 Demek

10 İstemek

11 Korku

12 Soğuk

[96] Üşümek

[97] Savaş

[98] Göndermek

[99] Serin

[100] Dilemek

[101] Söylemek

[102] Kıyı

[103] Kırılmak

[104] Kaygı

[105] Sıklık

[106] Didinmek

[107] Yatmak

Etkinlik

Aşağıdaki boşlukları cümlelerin anlamına uygun şekilde tamamlayalım.

- “Aç ayı oynamaz.” atasözünde “aç” sözcüğü[108] bir kelimedir.
- “Düşenin dostu olmaz?” atasözünde “dost” sözcüğünün zıt anlamı[109] dir.
- “Al elmaya taş atan çok olur.” atasözündeki “al” sözcüğünün eş anlamı[110] kelimesidir.
- “El kazanı ile aş kaynamaz.” atasözünde “kazan” sözcüğünün diğer anlamı[111]
- “Eğri otur, doğru söyle.” atasözünde[112] kelimeler bir arada kullanılmıştır.
- “Al malın iyisini, çekme kaygısını.” atasözünde “al” sözcüğünün zıt anlamı[113] kelimesidir.

Etkinlik

7. "Topalla gezen, aksamak öğrenir." atasözünde[114] kelimeler bir arada kullanılmıştır.
8. "İşleyen demir pas tutmaz." atasözünde[115] kelime vardır.
9. "Zengin malı züğürdün çenesini yorar." atasözünde "züğürt" kelimesinin eş anlamı[116] kelimesidir.
10. "Mal da yalan, mülk de yalan, var biraz da sen oyalan." cümlesinde "mal, mülk" kelimeleri[117] kelimelerdir.

GEÇİŞ VE BAĞLANTI UNSURLARI

Duygu ve düşüncelerimizi ifade ederken; farklı düşünmeye yönlendiren ifadeler, destekleyici ve açıklayıcı ifadeler, özetleyen ve sonuç bildiren ifadeler kullanırız. Kullandığımız bu ifadeleri "geçiş ve bağlantı unsurları" denir.

Bazı geçiş ve bağlantı unsurları şunlardır:

- ★ ama, fakat, ancak, lakin, yalnız, oysaki, buna rağmen, ne var ki, oysa, hâlbuki, ...

Farklı düşünmeye yönlendiren ifadeler.

Örnek

- İyiyi ara, güzeli ara, doğruyu ara ama kusur arama.

- ★ özellikle, örneğin, örnek olarak, mesela, üstelik, ayrıca, başka bir deyişle, hatta, ...

Destekleyici ve açıklayıcı ifadeler.

Örnek

- Terleyen hayvanlar vardır örneğin: kedi, köpek, fare...

- ★ kısacası, özetle, böylece, son olarak, sonucunda, böylelikle, görüldüğü gibi, ...

Özetleyen ve sonuç bildiren ifadeler.

Örnek

- Kısacası düzenli çalışarak başarılı olabilirsin.

Etkinlik

Aşağıdaki boşlukları cümlelerin anlamına uygun geçiş ve bağlantı unsurları ile tamamlayalım.

1. Babasının gelmesini bekleyecekti [118] uykuya yenik düştü.
2. Başarıyı isteyenler [119] çalışmayı bilmelidir.
3. Ben kitap okumakla ilgilenmezdim [120] iki ablam da sürekli okurdu.
4. Odamı kendim düzenledim [121] eşyalarımı bile kendim katladım.
5. Sempatik bir öğrenci [122] sevimli tavırları var.
6. Bu resimleri tutkal [123] bant ile yapıştıralım.
7. Yeni bir araba aldık [124] eski arabamızdan küçük.
8. İzlediğim film için [125] harikaydı diyebilirim.
9. Aşı bu yılın son ayında [126] aralık ayında Türkiye'ye gelir.
10. Kalabalık bir ortama girince [127] selam vermeliyiz.

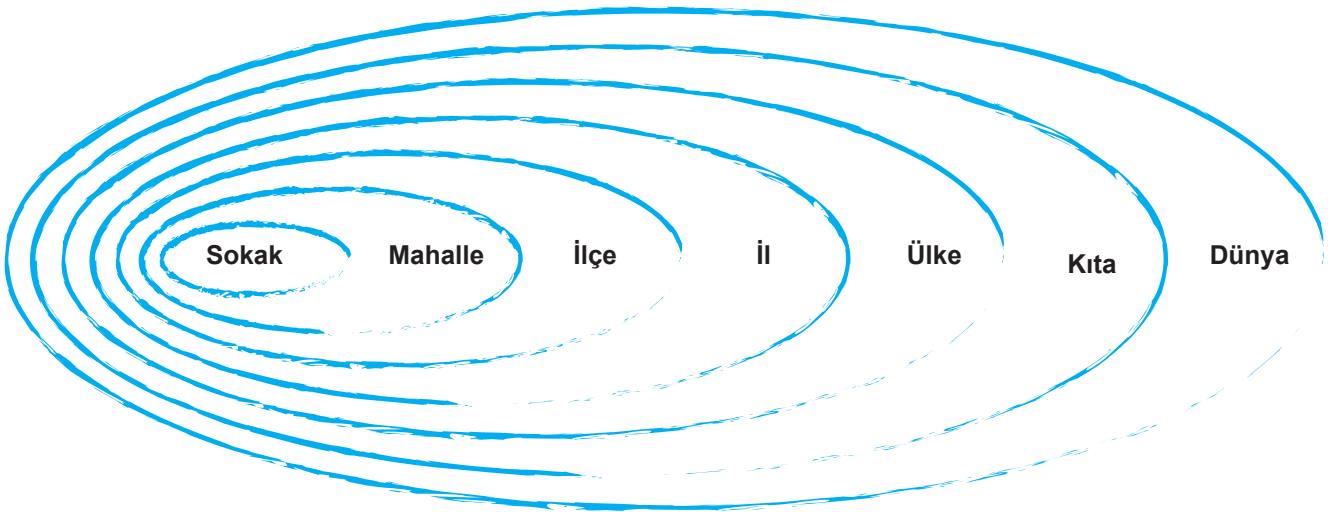
GENEL (KAPSAMLI) - ÖZEL (DAR) ANLAM:

Bazı sözcükler kavramları veya varlıkları toplu olarak içine alır yani kapsar, bu sözcüklere “genel anlamlı” bazıları ise tek bir varlığın veya kavramın içinde yer alır, bunlara da “özel anlamlı sözcükler” denir.

Örnek

Özelden Genele

Genelden Özele

Etkinlik

Aşağıda karışık olarak verilen kelimeleri özelden genele doğru sıralayalım.

★ Canlı - varlık - Mehmet - insan

[128]

★ Asya - Rize - Karadeniz - Türkiye

[129]

★ edebiyat - Sait Faik Abasıyanık - hikâye - “Son Kuşlar”

[130]

★ sokak - ev - mahalle - apartman

[131]

★ ders - paragraf - cümle - Türkçe

[132]

Etkinlik

Aşağıdaki altı çizili sözcüklerin genel anlamda mı, özel anlamda mı kullanıldıklarını yanlarına yazalım.

1. • Bardak yere düşünce her yer tuz buz oldu.

[133]

2. • Türkiye’de ilk cep telefonu 1994 yılında kullanıldı.

[134]

3. • Kafesi açık bırakılan kuş camdan uçup gitmişti.

[135]

4. • Kediler insanlardan daha güçlü koku alma duyusuna sahiptir.

[136]

5. • El dokuma halılar ateş pahasına satılıyordu.

[137]

6. • Öğretmen, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerini çok özlemişti.

[138]

İKİLEMELER

Anlatıma güç kazandırmak amacıyla çeşitli sözcüklerin art arda kullanılmasıyla oluşan sözcük öbeklerine “ikileme” denir. İkilemeler çeşitli yollarla yapılır:

1. Aynı sözcüğün tekrarı ile oluşanlar:

- ✓ İri iri gözleriyle etrafı süzüyordu.
- ✓ Evine doğru adım adım ilerliyordu.

2. Yakın anlamlı sözcükler ile oluşanlar:

- ✓ Doğru dürüst arkadaşlıklar kurmalısın.
- ✓ Dışarıda oynayan çocuklar yorgun argın* evlerine döndüler.

3. Karşıt anlamlı sözcükler ile oluşanlar:

- ✓ İleri geri konuşup herkesin canını sıkma lütfen.
- ✓ Bu eski evde acı tatlı hatıralar biriktirdim.

4. Biri anlamlı diğeri anlamsız sözcükler ile oluşanlar:

- ✓ Eski püskü eşyaları bir hurdacıya verdi.
- ✓ Eskiden çok sıkı fıkı iki dosttular.

5. Her ikisi de anlamsız sözcükler ile oluşanlar:

- ✓ Eften püften meselelerle uğraşmaya bayılır.
- ✓ Yeni Türkçe öğretmenimiz çıtı pıtı bir bayandı.

6. Yansıma sözcükler ile oluşanlar:

- ✓ Çatı katından tıkır tıkır sesler geliyordu.
- ✓ Şelaleden şırıll şırıll akan su insana huzur veriyor.

7. Eş anlamlı sözcükler ile oluşanlar:

- ✓ Evimize sağ salım varalım başka bir şey istemiyorum.
- ✓ Ortalıkta görünmediğine göre kesin gizli saklı işler peşindedir.

8. “m” sesi ile oluşanlar:

- ✓ Hırsız evde tencere mencere bırakmamış.
- ✓ Senden çiçek miçek istemiyorum.

Uyarı

İkilemeler arasına hiçbir noktalama işareti giremez.

Kedimin mini, mini patileri vardı. (Yanlış)

Kedimin mini mini patileri vardı. (Doğru)

Örnek

argın : bitkin

Etkinlik

Aşağıda iki grup şeklinde verilen ikilimelerden aynı yolla oluşturulanları eşleştirilim. Yanlarına hangi yolla oluştuğunu yazalım.

usul usul

düşse kalka

[139]

ilgi alaka

teker teker

[140]

az çok

laf söz

[141]

ağrı sızı

gelenek görenek

[142]

çoluk çocuk

lıkır lıkır

[143]

vızır vızır

eciş bücüş

[144]

apar topar

yırtık pırtık

[145]

sevda mevda

akıl makıl

[146]

Etkinlik

Aşağıdaki ikilemelerin altını çizip hangi yolla oluştuklarını yazalım.

1.

Ders mers çalıştığı yok, yine de başarılı olacağını düşünüyor.

[147]

2.

Oturduğu yerde horul horul uyuyordu.

[148]

3.

Bir kenarda öylece süklüm püklüm oturuyordu.

[149]

4.

Küçük evinde mutlu mesut bir şekilde yaşıyordu.

[150]

5.

Çamurlu yolda bata çıka ilerlemeye çalışıyordu.

[151]

6.

Harca suyu azar azar ekliyordu.

[152]

7.

Bir türlü yer yurt edinemedi kendisine.

[153]

8.

Masasının üzeri çer çöp dolmuştu.

[154]

SÖZ ÖBEKLERİNDE ANLAM

En az iki sözcüğün bir araya gelerek oluşturduğu yapıya “söz öbeği” denir. Söz öbekleri cümlelerin anlamına zenginlik katar ve cümlede mecaz anlamda kullanılır. Deyimler, atasözleri, ikilemeler de söz öbekleridir.

Örnek

- Şimdiye kadar bir dikili ağacım bile yok diye üzülyordu.

“Bir dikili ağacı olmamak” hayatında kalıcı bir eser bırakamamak anlamında kullanılır.

Örnek

- Yaptığı resimler yabana atılmayacak kadar güzeldi.

“Yabana atılmamak” dikkate alınması gereken durumlar için kullanılır.

Etkinlik

Aşağıda verilen cümlelerdeki söz öbeklerini anlamları ile eşleştirelim.

1 Elon Musk, çalışmalarının meyvelerini toplamaya başladı.

[155]

.....

Yapılmak istenenlere ilişkin plan yapmak.

2 Annesi olayları akıl süzgecinden geçirmeden kabul etmezdi.

[156]

.....

İlişkisini kesmek, ilgilenmez olmak.

3 Kitapla merhabasını kesmiş insanların kendilerini geliştirmeleri mümkün değildir.

[157]

.....

Emeklerinin karşılığını almak.

4 Neşet Ertaş'ın türkülerini dinlerken kendi sesimin yankısını buluruz.

[158]

.....

Olayları olduğu gibi kabul etmeyip yorumlamak.

5 Projeyi gerçekleştirmek için öncelikle kendisine bir yol haritası belirledi.

[159]

.....

Zamanın olayları ile ilgilenmemek.

6 Arkadaşıyla eskisi gibi samimi olabileceğini düşünüyordu oysa köprünün altından çok sular geçmişti.

[160]

.....

İz bırakmak.

7 Hiçbir zaman anlaşılamayan ayrı tellerden çalan iki kardeşti onlar.

[161]

.....

Olayları yönlendirmemek.

8 Her şeyden sıkılmış, kendisini hayatın akışına bırakmıştı.

[162]

.....

Zamanın geçmesi ve çok değişiklik olması.

9 Ahmet Haşim yaşamı boyunca yaşadığı çağa gözlerini kapatmıştır.

[163]

.....

Kendi duygu ve düşüncelerimizi eserlerde bulmak, görmek.

10 Yaşadığı döneme damgasını vurmuş en önemli ozanlarımızdandır.

[164]

.....

Farklı duygu ve düşüncelere sahip olmak.

AYNI KAVRAM ALANINA GİREN SÖZCÜKLER

Anlam olarak farklı olmalarına rağmen, aynı ya da benzer görevlerde kullanılan kelimelerdir.

Örnek

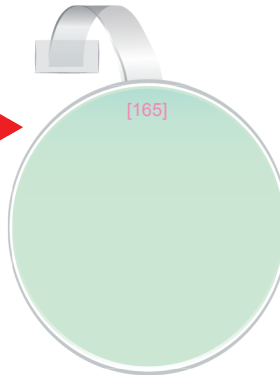
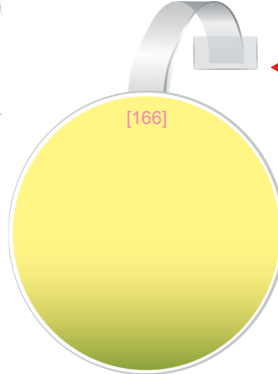
- ★ gül
- ★ lale
- ★ sümbül
- ★ kasımpatı

● “Çiçek” kavram alanına giren kelimelerdir.

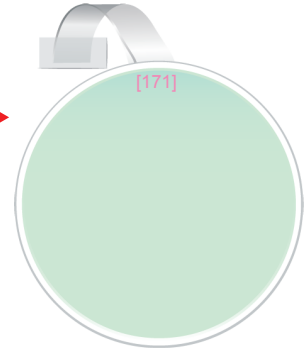
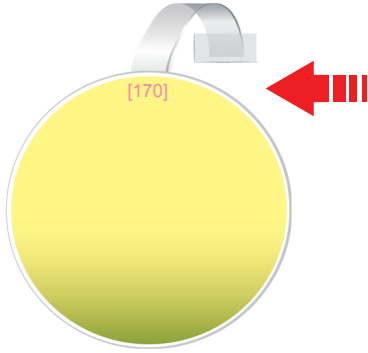
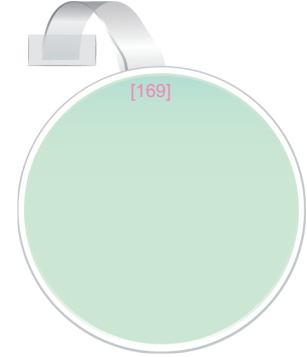
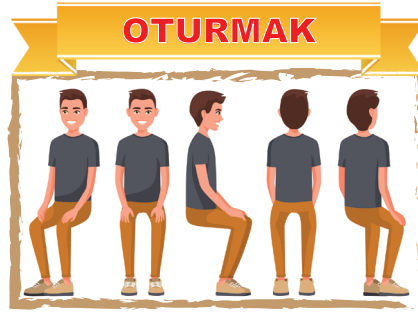
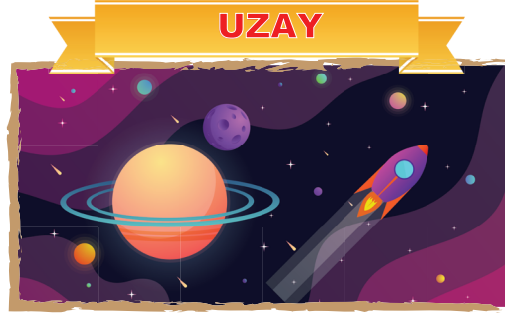
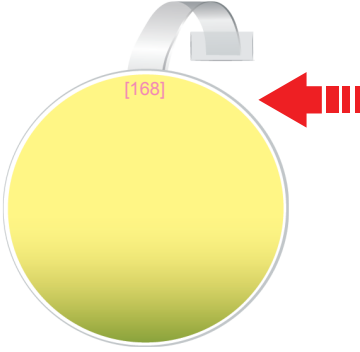
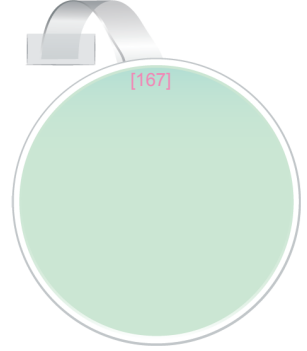
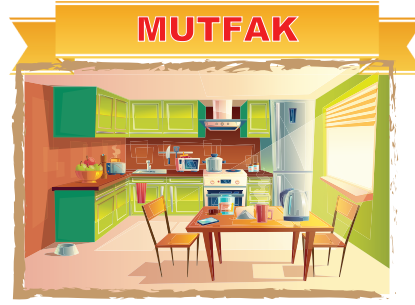
Etkinlik

Aşağıda aynı kavram alanına giren sözcükleri uygun görsellerle eşleştirelim.

● dede	● tahta	● minder	● hala	● uzay gemisi	● yemek	● dayı
● tabure	● kepçe	● ayna	● öğretmen	● aslan	● tarak	● kanepa
● yılan	● sandalye	● astronot	● tencere	● öğrenci	● ağaç	● pano
● kamp	● ocak	● Ay	● buzdolabı	● saç	● kuzen	● makas

ORMAN**AKRABALIK**

Etkinlik

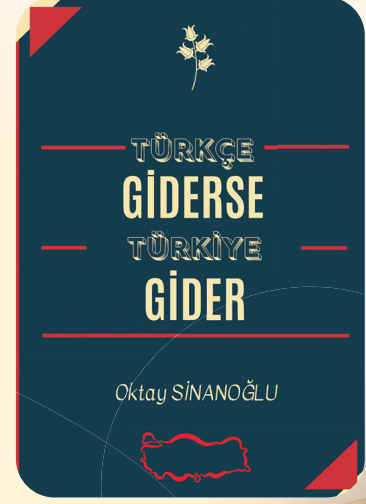

DİLİMİZE YERLEŞMEMİŞ YABANCI SÖZCÜKLER

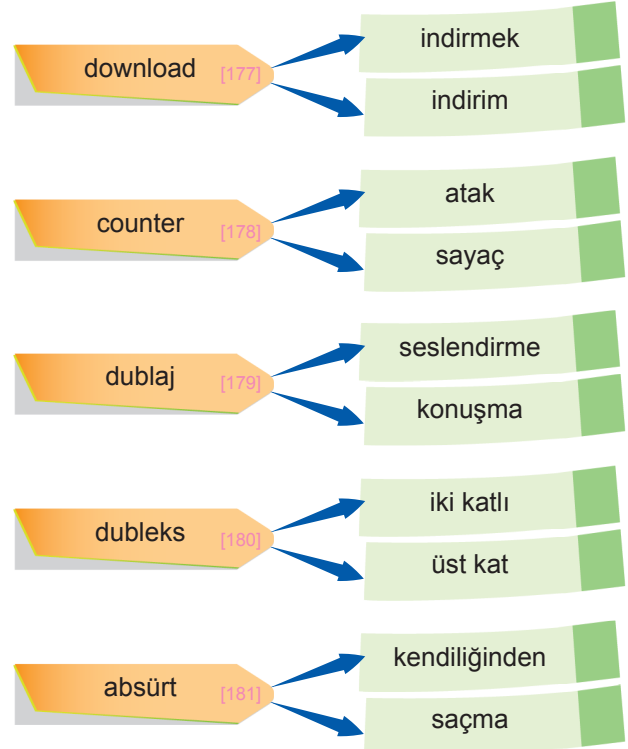
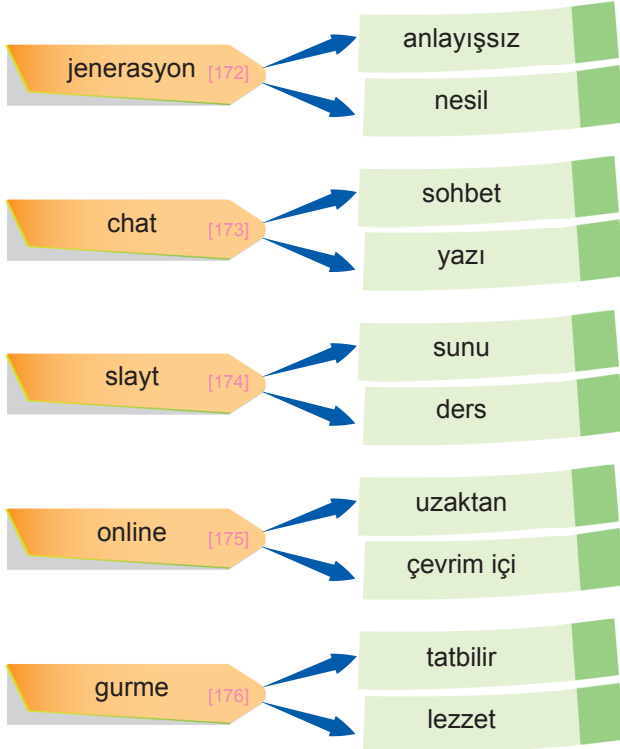
**DİL
BİZİM
VARLIK
SEBEBİMİZDİR.**

Dil, bir toplumun iletişimini sağlayan basit bir araç değildir. Dil; bir milletin düşünme ve yorumlama zenginliğidir, bağımsızlığıdır. Kendi diline sahip çıkamayan ve onu yabancı dillerin etkisinden koruyamayan bir millet; sonunda kültürüne ve değerlerine yabancı, geçmiş ile bağları kopuk bir nesille karşılaşır. Geçmiş ile bağları kopan bir nesille ülke ayakta kalamaz. Çünkü toplumları ayakta tutan manevi değerlerdir ve manevi değerler de doğru bir dille gelecek nesillere aktarılabilir.

Bizlere düşen görev, dilimizde karşılığı olan yabancı kelimeleri kullanmamaktır.

Etkinlik

Aşağıda sık kullanılan yabancı kelimeler verilmiştir. Bunların Türkçe karşılıklarını işaretleyelim.

Etkinlik

Aşağıdaki afişlerde bulunan yabancı sözcükleri belirleyip Türkçe karşılıklarını yazalım.

ÇOBANOĞLU
RESTAURANT
ANKARA CENTER

Yeni iş yerimize; adisyon yazmayı bilen, iyi derecede laptop kullanan, agresif olmayan, part-time çalışma arkadaşı arıyoruz.

e-mail adresimiz: cbn@isem.com.tr

	[182]
	[183]
	[184]
	[185]
	[186]
	[187]
	[188]

	[189]
	[190]
	[191]
	[192]
	[193]
	[194]
	[195]
	[196]
	[197]
	[198]
	[199]
	[200]

KORONA PEŞİMİZİ NASIL BIRAKIR?

BİLGİ LİNKİ: <https://covid19.saglikgov.tr>

Dikkat

- ✓ Maskemizi full time takmalıyız.
- ✓ Bu global salgına karşı bireysel mücadele etmeliyiz.
- ✓ Kalabalıkta kalma sürelerimizin limitlerini minimuma indirmeliyiz.
- ✓ Hastalandığımızda izolasyon kriterlerine uymalıyız.
- ✓ Sağlık Bakanlığının anonslarını ve analizlerini ekstra dikkatle takip etmeliyiz.
- ✓ Bu hastalığın finalinde normal aktivitelermize dönebiliriz.